کتێب\ گۆرانوی تاک.. شیعری موئییەد ئاوی.. وەرگێرانی موکەرەم ڕەشید تاڵەبانی

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن..

MukaramRashedTalabani-RawyDownload

هەشتوویەك هایکۆ.. موکەرەم ڕەشید تاڵەبانی

خەونم دەبینی
سواری ئەسپێکی باڵداربووم
بۆ هەورازو نشێوکاندا
ڕووو هەتاو دەچووم

خوێی جەگەرکەی بەر ماڵمان
لە گومدا دەزرنگایەوە
هەرکێ تینووم لێ بشکاندایە
لە بەر پەمدا هەڵدەستایەوە

تریفەی مانگ بووتە هاوڕێم
گەر لە شێوە تاریکەکانیشدا
بەزار بم
مەسجی خەی هەر دەنێرێت

باران بە لەزمە دەبارێت
چاو چاو نابینێت
لە دووەیانی چاوەڕوانیدا دڵش داماوم
ئەم تەمتومانییە
کەی بەهاوتەوە

دوژمن لە هەڵەشەی خۆی ناکەوێت
شەوەڕۆژ پیلان دەگێڕێت
منیش توشووی خەمم لە پشت توندکردووە
لە تاریکیشەوەکدا
بەسەریدا بدەم

نە لە تەپ و نە لە موشەك دەترسم
هەموو بستێکی ئەم خاکەم بووەتە سەنگەر
درێنیش هەڵبدەن
بە بۆنەوە وەرە دەیخەمە خوارەوە

لە هاش و هووشی دوژمن زەندەقم ناچێت
ئەوە نیشانەی بە دەستهاتییە
کاتێك گوللە نەوچاوانی دیواودەر دەکات
هات و هاواری
کپ دەبێتەوە

لەناو دەریادا بەلەمەکم دەزییەوە
چەتە دەریاییەکان
بە چەتەیی بەکاریان هێنابوو
بە سەوداکانی گەیام
بزربووبوون

ەڕ بەرەو ئاوابوون دەچوو

تیشکی ڕەنگاوڕەنگ ئەو ناوەی تەنیبووەوە
پاش تاوێکی دی
تاریکی دادەت و
ئەستێرەکان دەدرەوشێنەوە

سینگی دوو سەوی لاسوورەی گرتووە
شەرم دەکات
لە هەموو کەسێك دەیانشارێتەوە

بە ڕێگە پێچاوپێچەکان و
بە هەوارز و نشێوەکان و
بە کووچە باخەکانیشدا بێت
هەر دەچم بە لای یار

ئەم زستانە پاڵتە ئەستوورەکەم دەپۆشم
بەفر تا ئەژنە دەت و
زەلامان ڕێق دەبنەوە

لە وەستگەی چاوەڕوانیدا
چاوەڕوان بووم
ئاوی قاچم داهات
هەشتە چاوەڕوانی نەهات

ئەم جارەیان باوتەز هەڵیکرد
دەرگەی دەوارەکە دادەخەم
تەپ و تەز
چاوی هیوا کوێر ناکات

لەمێژە ئەم چەمە

بۆ بەردەم گونددا گوزەر دەکات
هیچ ئاژەڵێك نەمبیستووە
گەرانی نەچێت و
هەڵەهەڵە لێ نەدات

ئەو چیایەم کردووەتە دەستی خەم
پەنا بۆ سەبەرکەی دەبەم
بەسەرهاتی بێ دەگمەنەوە
دەنیام بێ ئەمکۆو
لە پشتەوە بەر خەنجەرم نادات

برستی شەرکی دەندێ
بەسەی مەرگ
ئاژگارێك دێت
بۆ چاوقووڵە زەلامان ئادماڵێت

لە سەبەری درەختەکانی باڵاتدا
ئادەکشێم
لە بن باڵی ئەوینتدا
خەم لە وێشوومەی پژارەو غەم
دەپارێزم
پەنا بۆ زوڵفی سەزت دەبەم
لەشی سەرما بردەم
بۆ تارای حەزەکانت دادەپۆشم
زاری ئارەزوو دەکەمەوە
دەم بەهەنگوینترین بەروبووەکانت
دەبەم

من بیر لەو شتە دەکەمەوە
تۆ بیری لە دەکەیتەوە
تۆ بیر لەو شتە دەکەیتەوە

من بیری لە دەکەمەوە
هەر یەکەمان بیر لەوە دەکەینەوە
ئەو شتە بکەین
بیری لە دەکەینەوە
تەیش بیر لەوە دەکەیتەوە
ئەو شتە بکەیت کە بیری لە دەکەینەوە؟؟

ئەم کاغەزانە نیشتمانی منن
بە ئارەزووی خۆم بە پێ دەشت و
چیا و دەڤ و هەورازەکانیدا
تەماتەن دەکەم
تا چاوبەکات بیر لە قووڵایی ئاسمان دەکەمەوە
تا پێ بتوانێت
بە کەنان و شەقامەکانی سەزیدا
پیاسە دەکەم
جوانترین وێنەی خەونیان
تێدا دەڤازێنمەوە
ئەگەر ماندوویش بم
لەناو ستێیەکدا ڕادەکشێم و
سەرخەوێکی ئاسوودەیی دەشکێنم

بەو هەورازەدا دەڤیشتم
جانتایەکم دەزیەوە
زرێزەکەم هەڵپەچاند کەروشکەکی تێدا بوو
بە دوو گومبەتانێ لەچاو ون بوو
سێیرم کرد سەدان سیدی لەژێریدا بوو
سروودی ئەی ڤێقیبیان
تێدا تەمارکرابوو

ئەوند لە وێنەکەم ڕوانی
چاوم ئەبەق بوو
ڤشکۆپشکەی کرد
ڤنگەکان تەکەڤ بوون

بەرەو تەختی چوون
هەردوو پێووم نووقاند
وەنەکەم لەناو دەدا ڕواند

لەناو بەلەمەکدا بووین
بە کەناری ئاوبەر دەچووین
ماسییەك پەیدا بوو
بواری پێ پێشان داین
ئاژدیهایەك لەو خواروە بوو
باج و سەرانەی دەستاند

ئەم کورسییە لاقەکی شکاوە
ئەو سێ لاقەکەی سکاایانە
بەرگەی قورسایی ئەو زەلامە ناگرن
ئەوەندەی ورچەك زل بێت

شەقامەکان جمێیان دێت
پارکەکان جمێیان دێت
کوڵانەکان جمێیان دێت
بەردەم مارکێتەکان جمێیان دێت
بەردەم ماڵەکان جمێیان دێت
لە ئێتەمبیل
بە کوێ هەڵێین
لەبەر ئێتەمبیل؟؟

چاویلکەکەم بانگی کردم
ئەو وشە وردانەی پێ پێشان بدەم
لە دوایەمین ڕستەی چامکەوە
گرمەلە بوونەو
شەرم دەکەن
خەیان پێشانی یار بدەن

ئەم بەیانییە
چەند جارێك سەرپێپلکەکان کەوتم
گۆپەکان نووستبوون
نەمهێشت ترپەی پێم
خەوزیان بکات

ئەڤۆ پشووەو
کەمێك لە باخچەکە پاڵ دەدەموە
تا درەخت و گوڵەکان
هەواڵی بۆنخۆشم
بۆ لووتدا بدەن

پاییز جانتاکەی بۆ شانۆیەو
خەریکە سەفەر دەکات
چاوەڕێی لەزمەیەك بارانە
شەستەکان بشواتەوە

ئەڤۆ هەتاو میوانەو
لەسەر هەیوانەکەوە
تیشك دەبەشتەوە

ئەستێرەکان
بە ئاسمانی هیواوە جریوەیان دێت
بەرەبەیان
بە ڕاژی ڕادگەیەنن

بەم ڕۆشباوە دیارە
ئەم زستانە تووش بێت

بەفرو کەیو
لەگەڵ خەی بەنەت
چی کەرپەی بەخت هەن
لە سەرماندا ڕەق ببنەو

لە دەرگەی چامەیەك
چوومە ژوورەوە
لە پەنجەرەی کەشەوە
سەیری کەانی واتام کرد
سەروایەك
هەدەپەی و گەرانی زاری دەچی

ئەو ناوونیشانەم پە جوانە
لە دوو وشەدا خەی دەخەمەنەت
ئەو ەنووسەم پە ناشیرینە
هەموو یایەك دەکات بە جووت
ئەو ەفتارەم پە پەسن ناکرەت
پەاو پەاوە،
ئەو دیکات بە پووت

بە فەرگە دەچووم
وانەی نیشتمانی بەمەوە
چەند چەکدارەکی دەم پەچراو
دەستگیریان کردم
وەنەی پەشمەرگەیەك لە باخەم بوو
ئاایەکی چوار ەنگیم بەنددەکردەوە
هەتاوەکی تەدا بوو
پرشنگی دەدایەوە

چایخانەکە لەسەر پەپلکانەیە
شیرینت بوەت بەت دەنن

تاڵت بوڵت بڵت دڵنن
نازانیت
کامیان بڵ کۆوچك تڵك بدڵیت

هاوین مەشخەڵکی بەدەستەوەیە
گەڵاڵەزانی پاییز ئاودێنت
گەڵاڵەزانی پاییز
گەردەلوولەکی بە دەستەوەیە
سەرمای زستان ئاودێنت
سەرمای زستان کۆوێکی بە دەستەوەیە
فێنکیی بەهار ئاودێنت
فێنکیی بەهار
هەور هەور بەناو سەوزایی سروشتدا
گەرانیی نەورەز دەچێت
ئارەزوو ناکات
هاوین لەخەی زیزبکات

لە باکوور هەر ڕێگەی من
لەناو ستەمی ئاسیزمدا جوانەمەرگ دەبێت
لە ڕێژەکات هەر کیژی من
لەناو جبەی ئاخونددا خوێنی دەڕژێت
لە باشوور هەر لاوی من
بە ئاواتەوە سەر دەنێتەوە
لە ڕێژاوا هەر گەنجی من
لەناو قوڕگی فاشیزمدا دەتلێتەوە
خوایە کەی ئەم ستەمە لە سەر من و
جگەرگۆشەکانم هەڵدەگریت

چەندەی غەمم بێت
چەندیش دەی هیوام تەنگ بێت
چەندیش ئاسمانی ژیانم لە دابخرێت
چەندیش دوژمن
تەنگم لە هەڵبچنێت

قوەقەشمم بەسەردا ببارێنێت
پێ بە گەرووم گەرانی دەچەم
پێ بە گەرووم هاوار دەکەم
سەر و مەشك و دە و جەرگی دەبەم

بەرەو چیایەك هەڵدەزنام
بە تەنیشت جەگەیەکیەکدا تێپەڕیم
لەو لاوە تێپەڕیەك سێبری دەکردم
ئاوەم دایەوە
چەمەکەی پشتم دەگریا

ئەم بەیانییە زوو لە ماڵ هاتمە دەرەوە
کەڵان کپ و مات بوو
درەختەکان نووستبوون
هوزارەك بە ئاگەبوو
سروودی بەزاری دەگوتەوە

سەرم بە موویەقدا کرد
بەدوای شتەکدا دەگەڕام
برسێتی پێ بکوژم
هەموو خواردنەکان لە ترساندا
خەیان شاردبووەوە

کەلارێیەکم بەرەو ئاسمان هەڵدا
لەگەڵ تیشکی هەتاو بوو بە شەیان
لە دادگەی سکاڵایان کرد
ئاسمان هی کامیانە
تا تەڵاتێنێی تێدا بکەن!!

چامێیەك دەیقیژاند

خوێنەرەکان لەی نەدەگەیشتن
ئەوەند هاواری کرد
تا گەرووی نووسا

هووبارەك بەلای باخەکدا تەدەپەڕی
درەختەکان سەاویان لە دەکرد
هووبار هاژەی دەهات و
کش و مات دەمایشت
درەختەکان تووڕەبوون
بەروبووەمەکانیان لەبارچوو!!

چوومە سەر کەناری دەریا
سروەیەك خەی پە ناساندم
هەواڵەکی ناخۆشی پە بوو
بەستەڵەکی باکوور دەتوتەو!!!

ئەو کتێبە نوێیەی بە دەستمەوە بوو
خەریك بووم دەمخوێندەوە
لەپە پرسیارەکی سەیری لە کردم
ـ بۆچی دەمخوێنیتەوە؟

- تا بزانم نووسەر چی نووسیوە؟
ـ بۆ دەریانەی نووسەر باوەڕ دەکەیت؟؟

دوو هەژە پشیلەکە بزربوون
سەربان و دیوارەکان پرسیانە
گوێیان لە میاو میاوی نییە
کاتەك بۆیدا تەدەپەڕی!!

ئەو بەستەزمانیان لە بەر ئەو هەتاوە گەرمەدا
داناوە
دەستی ناوەتە بناگوێی
گوایە مەبایلی پێیەو
تەلەفۆن بۆ یار دەکات!!

ئەتەمبێلی لە دەخوێی
زەنگی مەبایلەکەی لێی دا
بە پەلە لای دایە لای دەستەاست و
ەایگرت
بە گوێوی ناو دەنگەگ گوتی:
کەی دوکان دەکەیتەوە؟
ـ نمرەکە هەیە!!

پێش چەند ساڵك
لە بازگەیەکی دوژمن دەستگیریان کردم
بە لەکەینەوە لە بەندیخانەیەکی بگەنیان توندکردم
نە خواردنیان پێ دام
نە ئاویان بە هەنام
ئەوارە پاسەوانەکان بە بەرچاومەوە
برنج و شلەو گەشتیان خوارد
پاش کاتژمێرك هەمویان بووانەوە
تەز ژەهراوی بوونە
بە هەلم زانی و خەم کەکردەوەو تەمتەقاند
بە هەناسەبەکە خەم گەیاندە لای شەشگەکان

سەرم بە سوپەرمارکتەکدا کرد
چاوم بە نرخەکاندا گەا
نرخی گەشت و خواردەمەنی
هەمویان چاویان زەق کردەوەو
زمانیان لە دەرهەنام

زەندەقم چوو
پاشوپاش گەڵامەو
خەم لەو ناوە گوم کرد

قامکەکانم کەوارن
ناتوانم سواری ئەسپ ببم
دەست بە زینەوە بگرم و
جەو ڕاکێشم
بەچووە چەلەکەیەکیان پە تیمار بکەم
منداڵە وردکی گەنك
بە تیروکەوان بریندارییان کردووە

لەناو دەڤکی چامەیەکمدا
کوتە نانك و چەند قاژە تەماتەیەکم
دەزیەوە
پاەم لە دایەوە
ئەو ڕۆژە نەچووم بازاڕ بکەم

دەموەت بە ئارەزووی خەم
سروود بڵێم
لە هەراو هوریا هەڵێم
دەست لە گەردنی پەلکەزێرینە بکەم
مژدەی ماچ
بە ئاسەی هەتاو ببەم

بە ناو قامیشەڵاندا دەڕەم
هەر دەڕەم
سەرم بە چەمدا دەتەقێتەوە
هاژەی ئاو سەرسامم دەکات
بەو هاژەیە
زستانم بیردەخاتەوە

بەرەو ئاقاری ئەودیوی چیا
دەکەزە لە پەم دەچەقە
پەیکوە لەگەڵ پەیکوە
لەسەر پاژنەم شەڕ دەکەن
کامیان لە کامیان ئەشی زەرتر بێت

ئەو زارە
چی لە بارە
هەژ دەبەتەوە تا ئەوارە
بەلەپیتکەی لەسەر درە سوارە

چاو دەقووچێنێت
لەو دەقرپێنێت
گوێ لادەدەرێت
قووتکی بە دەخواتەوە

ئەو ئاوە تینوو ناشکێنێت
ئەو ناوە
ناو نازێنێت
ئەو پیاوە
پەتکیش ناپسێنێت

خامە گەنجەو پیر نابێت
لەناو هزرو بیردا
دەخەمێت
پیت پیت وشە دەوێنێت
چامەی لە بەرهەم دێنێت
بە ئاواز دەیڵێتەوە
تا چاو بیخوێنێتەوە

هەنگاوەکانم
ئاشنای ئەم ڕێگە بوونە
ئەم ڕێگە
ئاشنای هەنگاوەکانم بووە
بە تاریکیش بەوەدا تێپەڕم
هەنگاوەکانم دڵناستەوە
پێشوازییان لە دڵکات

لە بەردەم ئاوێنەکەدا ڕاوەستابووم
چاوی (دڵیا)م دەخوێندەوە
وێنەی ناو ئاوێنەکە من نەبووم
هەر چاوەکەی دەخوێندەوە
بێزار بووم
چوومە دەرەوە
ئیوارە گەڕامەوە
وێنەی ناو ئاوێنەکە هەر چاوەکەی دەخوێندەوە

بتەك لە ماماندایە
بەیانیان قاوەتیم بە ئامادە دڵکات
ئەواران شیوم بە لە دەنێت
قەرەوێکەی لە تەنیشت قەرەوێکەمەوەیە
کاتەك ڕادەکشم
شەو تا بەرەبەیان مەیلەکی بە دەستەوەیە
لە یوتوبەوە
گوێ لە وتارکانی وتاربێژەکەی
مزگەوتەکەی گەڕەك دەگرێت

بەم بەیانییە
گوێم لە خوێی ئاوی بێیەکەیە
بەچووە پشیلەیەك
لە کێڵان دەمیاوێنێت

قیژەی ئەمبولانیش لە شەقامەکە
بەرگوێ دەکەوێت
هیلیکۆپتەرکیش بەسەر سەرماندا
تەدەپەڕێت
لە تەلەڤزیۆنەکەیشەوە
شارێك بە موشەکی دوورمەودا
بەردومان دەکرێت

هەموو خەڵکی شار
ڕاونەتە شەقامکان
دروشمی ئازادی بەرز دەکەنەوە
بە بەردو دار
بە وڕەی بەرزی بەسرپەرار
بەرەو ڕووی داردەستەو
خەفرەشان و ماتەسکل سوارو
مەزربەسەرکان دەبنەوە

ئاگری شەش هەڵگیرساوە
کپ نابێتەوە
ترسیش نەماوە
تەقین ڕەوی کرد
ڕەژگار ڕەژگاری گەلەو
تاریکی گوزەشت ناگەڕێتەوە
هەر کوێیەك بچیت
خەر هەڵاتووەو تیشکی هەتاوە

لەبەردەم ئاوێنەکە
ڕەدەنم دەتراشی
لە ئاوێنەکەوە ئاخوندێك زمانی لە دەردەنام
لچی هەڵەقورتاند
مستەکەیەکم تە سرەواند
ئاوێنەکەم وردو خاش کرد
ئاوەم دایەوە

ئاخوندێك لێ بەرپەمدا
لێناو خوێندا گەوزیوە

تاریکی دڵەوتەوە
وەرزی بەهاریش دەتەوە
بەفرو سەهۆڵبەندانی دووریش
دەتوتەوە
هەر یارەو بە یار
شاددەبتەوە

گوێم لێ دەنگی گریانێ
گوێم لێ هاژەی زریانێ
گوێم لێ زەبری ستەمی نامەردانێ
کیژانی ئازادیخواز
بە قژ ڕادەپێچن
بە بەندیخانێ

ناتوانن ئەم شەشە دامرکێنن
ناتوانن ئەم وڕیە بووخێنن
ناتوانن چەکاوخەر
لە دەرەوە بنن
شەشگەڵان
لێناو خوێندا بگەوزێنن

تا ئێستە دوژمن نەیزانیوە
پێت و گوریس
هەموو شتێك لە لاوازییەوە
دەپچڕێت
تەنیا ستەم نەبەت
چەند ئێستوور ببەت
پووچ دەبتەوەو

دڵپسۆت

کاتژمێر دێت و دەچێت
زەبر هێندەنووتێت و
گەردنی وردو خاش دەبێت
ستەم ئاوادەبێت
ئێژ دەبێتەوو
خەری سەرفرازی هێندێت

گوم لێیە
دوژمن زەندەقی چووە
گوم لێیە
دوژمن وڕێ بەرداوە
گوم لێیە
دوژمن ئێژنێی شکاوە
سادەی وڕ بەرزان
بە گەیشتنە سەر لووتکە
تەنیا پیچەکی ماوە

تشرینی یەکەم 2022

چیرۆک\ ئەوەی لە (سەبتە) گۆاوتەوە.. ن: محەمەد محزار.. وەرگێانی: موکەرەم ەشید تاەبانی

خانمێک لە (سەردەمی داووخانی نائومێدییەوە) گوتی: هیچ شتێکی نوێ لێئارادا نییە؛ خێکی قیبلەنومایان لە ون بووە و، هەرکەسو بە

خۆی دەخوێنێت. ئامانج و ئاواتیان گەیشتنە بە باخەکانی عەدن کە لە پشت دەریای ناوەڕاستەوەن، بەڵام ئەمە پێویستی بەوە بوو لە خاکە داگیرکراوەکە تێپەڕن؛ ئەو خاکەی کە بگانە داگیرکەرکان تێیدا نیشتەجێ بوونە، ئەوانەی پێش سەدان ساڵ، هەزاران مەریسکەییان دەرکرد بۆ ئەوەی خۆیان لە سەلا، ئیبات، تێتوان و فاس جێگیر ببن. ئەوانە هەر خۆیان بوون کە بەمبی کیمیاییان بەسەر ئەمازیغەکانی لادێدا باراند و، فەرەنسییەکانیش هاوکارییان کردن، لەبەر ئەوە خەتابییان دوورخستەوە و، سزای شەرپەنجەیان بەسەردا سەپاندن کە تا ئەمڕۆش شوێنەوارەکانی ماون.
بە دەنگێکی تووڕەوە پێم گوت: خانمەکەم، مەژوو خۆی دووبارە دەکاتەوە و سەردەمی خەڵتاندنی بینین و بیستن لە ناوچەکانی ئەمەدا نیشتەجێ بووە. خانمەکەم کارەساتی ئەمە ئەوەیە کە کەسانێک لە نەوانماندا هەن تووشی (سیندرەمی ستۆکهۆڵم) بوونە.
ئەویش لە کاتێکدا بە چاوێکی سووک و تووڕەوە لێی دەڕوانیم، گوتی: ئەمە سەردەمی پاشکۆ و کەوتنە ناو خۆشەویستی ئەو کەسەیە کە بە ڕاستە سنووری کانی سەر نەخشەکانی کێشا و، جیایی لەنێوان کەسوکار و خۆشەویستاندا دروست کرد و، ئەم بەدگومانەی بەرهەمهێنا کە دەیبینین. بێگانە داگیرکەرکان هەر بە بێگانەی داگیرکەر دەمێنێوە؛ ئەوسا دادگەکانی پشکنینی بیروباوەڕیان دامەزراندو، پێنایان بەر سووتاندن و، قازووخ و تێکشاندنی ئەسکی مەریسکەییەکان و جووەکان برد و ئەوەتە ئەمەیش هەمان کار دژ بە خاوەندەکانی ئەم خاکە دووبارە دەکەنەوە.
ئەم قسانەی کرد و پاشان پشتی تێکردم و ڕۆیشت.
هاوارم کرد و بانگم کرد: خانمەکەم ڕاوەستە! ڕاوەستە، قسەکانت دوو و گوهەرن!
بەڵام لەپڕ وەک تەمێک ون بوو، بوو بە تراویلکە.
سەیری دەوروبەرم کرد؛ گشتیارەکان لەسەر لمە زێنەکان ڕاکشابوون، چژیان لە تیشکی خۆر گەرمکە وەردەگرت و منیش لەسەر کورسییەکی ئاسنین کە بە پەیەکی ئەستوور داپۆشرابوو دانیشتبووم و قاچەکانم لە ناو لمی گەرمدا نوقم بووبوون. ژنەکەیشم لە تەنیشتمەوە لەسەر کورسییەکی هاوشێوە پاڵ کەوتبوو، ئەویش بەدوای گەرمییەکدا دەگەڕا کە ژیان بە جێستی بگەیەنێتەوە؛ ئەمە چژمان لە جوانی دەریای ناوەڕاست وەردەگرت لە کەناری (کێشکە بچووکەکە).
بە ژنەکەمم گوت کە چل ساڵ لەمەوبەر سەردانی ئەم هاوینەهەوارەم کردووە، ئەو کاتە دەسەڵاتداران ڕێگەیان دەدا چادرەکان ڕاستەوخۆ لە بەردەم کەناراوەکەدا هەڵبدرێن و، منیش لە سەرەتای ژیانی پیشەییمدا بووم، لەگەڵ سێ هاوڕێ لە شارەجیاوازەکانی مەغریبەوە.

ژنەکەم گوتی: وەنەکانت لەو سەردانەدا گەواهی ئەوە دەدەن کە تۆ گەنجێکی یاخی و سەرکەش بووییت، هیچ شوێنەکت لە باکووری شانشینەکەدا نەهێشتووە کە سەردانت نەکردبێت، تەنانەت شارە داگیرکراوەکەش (سەبتە) لەوە دوا نەکەوتوویت خۆتی پێ بگەیەنیت.
منیش بە ناخۆشییەوە پێکەنیم و بە تەماناوە سەیرم کرد و گوتم: مەبەستت سەبتەیە! ئەو کاتە تەنیا بە پاسپۆرت چوونە ناو ئەو شارە، لەگەڵ ساڵح عەزامی هاوڕێم؛ یەک دەڤەرمان لەوە بەسەر برد و پیاسەمان لە نێوان دوکانەکانیدا دەکرد کە کەلوپەلیان بە نرخی هەرزان دەفرۆشت، شوکولاتە، قووتووە پەنیر و، ئامێری تەماركردنی دەنگی جۆری (سەنی) و شتی دیکەیشمان کڕی.
لەپڕ دەرکەوتەکانی ئەو دەڤەرم لە مێشکدا گۆشایەوە. لە بیانییەکی هاوینی مانگی ئابی سەدەی ڕابوردوودا لە دەگەی دەروازەی سنووری وەهمییەوە چوونە ناو سەبتە. لە تەمەنی بیست و سێ ساڵیدا بووم، لە لووتکەی گەنجی و هێزدا، چاوەڕوانی خۆشییەکانی ژیانم دەکرد و لەو بڕوایەدا بووم کە ژیان لەسەر تا بنی پڕی هی خۆمە. ئەتەمبێلە کۆنەکەم لە (کاستیخە) جێهێشت (کاتێك کێیم، دایکم بازنەکی زێڕی عەیار 18ی جاری سەویری فرۆشت و یارمەتیی دام)، لەگەڵ هاوڕێکەمدا سواری تەکسییەکی گەورە بووین بەرەو دەروازەکە دەیشتین. دوای ماندووبوونێکی زۆر پاسپۆرتم بەدەست هێنابوو. کاتێك ژنانی کەهەگری قاچاخی کەلوپەلم دەبینی، بە هاوڕێکەم گوت: ئەوانە کارەساتێکی گەورەکن و خەنجەرەکن لە پشتی وڵات درابێت. هاوڕێکەم بە دەنگێکی ناڕازییەوە قسەکەی پێ بڕیم و گوتی: ئەی دانای سەردەم، واز لە فەلسەفە بهێنە! قسەکەی دەم نەدرکاندو چوونە ناو سەبتەوە، لە کاتێکدا نەفرەتم لە ئیزابێلا و فەرناندە و پاشای پورتوگالی جەنی یەکەم دەکرد، لە هەمان کاتدا داخم بە بەهەزی بەنی مەزیەن و بە توانایی میری غەرناتە ئەبوو عەبدوڵا محەمەدی دوازدەم (ناسراو بە زەغەبی) دەخواردو لەبەر خەمەوە گوتم: خەزگە سوڵتان مەولای ئیسماعیل گەمارۆکەی لەسەر کوانی ئەبوو ڕەقعە درێژ بکردایەتەوە.
بە ماوەیەک بەئومێدییەکانم فەرامۆش کرد و، لەگەڵ هاوڕێکەمدا بە شەقامەکانی ئەو شارەدا پیاسەمان کرد کە قازی عیاز، شەریف ئیدریسی و، ئەبوو عەباسی سەبتی لە لەدایک بووبوون. سەردانی بازاڕەکانی هیندییەکانمان کرد و دوو ئامێری کاسێتی جاری (سەنی) و کاتژمێری (کاسیۆ)مان کڕی، سەردانی (مەرکادێ هادێ)یشمان کرد و تەپی پەنیر، جلی وەرزشی (ئەدیداس) و پێڤاوی (پۆما)مان کڕی؛ شێتی بازاڕکردن دایگرتین و، وای کرد گرنگی بە شوێنەوارەکانی شارە داگیرکراوەکە نەدەین و، لە کۆتاییدا تەنیا بە پیاسەیەک لە گەڕەپانی ئەفریقیا وازمان هێنا و وێنەی یادگاریمان گرت و،

سەردانەکەمان بۆ خواردنی ژەمێک ماسی برژاو و ژمێك (بایلا) بە بەرهەمهێنانی دەریا کۆتایی پێ هێنا. ئەوارەکەی شارەکەمان بەجێ هێشت و بە بارێک کەلوپەل و خواردەمەنییەوە، بە شاری فندق و پاشان بۆ چادرەکەمان لە ناوچەی کەشکە بچووکەکە گەڕاینەوە.
ژنەکەم لەو بیرکردنەوە بەئاگەی هێنامەوە و، داوای لێ کردم بە کەنار دەریاکەدا پیاسەیەك بکەین؛ گوتی پێویستمان بەوەیە چێژ لە شێپەلەکان وەربگرین و قاچمان تەڕبکەین، ئەگەر پێویستیشی کرد جێستەیشمان تەڕبکەین. چونکە هیچ شتێک جێگری ئەوەمان لە ناکات دە و مەشکمان نوێ بکەینەوە، لە پشت ئێتین و خێادەستکردنی کەشە کەنەکان و ململانێی هەمیشەیی لەپێناو خزمەت و پەروەردەکردنی خەزان و منداڵەکانیدا ڕۆژ بە کاتەکانمان بگۆڕینەوە. لەگەڵ ئەوەیش زۆردەخڵەیەکی دڵگەرمی بە کردو گوتی: پێویستە بە ماوەیەکی کاتی لەو تاشەبەردەی سیزێف کە قورسایی خستووەتە سەر پشتمان ڕزگارمان ببێت و، تەکێنی یاریی ئەو شادییە ببین کە لە ناخی ناخەشییەکانەوە هەڵقەزراوە؛ چونکە ساڵانی ماوەی تەمەن (تەنانەت ئەگەرچی تەمەنیش بە دەستی خودایە) پێویست بوو دەکات سەرنجی خەمان بدەین و، لەگەڵ نزیکترین کەسەکانماندا چێژ لە چرکە بە چرکەی کاتەکانمان وەربگرین.
داوامان لە ژن و مێردەکی گەنج کرد، کە لەگەڵ کچە بچووکەکەیاندا دانیشتبوون، چاویان لە کەلوپەلەکانمان بێت و، بەرەو دەریاکە ڕەیشتین لە کاتێکدا ئەو ساڵانەمان بەجێ هێشت کە قورساییان خستبووە سەر شانمان. هەنگاوەکانمان دەژمارد و پێشوازیمان لە سروەی فێنکی دەریا دەکرد؛ زۆر پیاسەمان کرد و یادەوەرییەکانی ژیانی ڕابوردوومان بیردەهێنایەوە، ئەو ساتانەی کە جێگەکەمان بە جگەرگۆشەکانمان ڕازاوەتەوە و، ئەو ناخەشییانەی لەپێناو پەروەردەکردنیاندا چێشتمان تا توانییان خۆیان پێ بگەیەنن و بەسەر هەموو سەختی و کەسپەکاندا سەرکەون.
لەپڕ لە بەردەم دەریادا وەستاین؛ شێپەلەکان لەژێر پێماندا دەشکانەوە و، شینیی ئاوەکە هەستەکی جوانیخوازی گۆشەندووی لە ناخماندا دەبزواند. لەوشەوە، لە کۆتایی مەودای بینیندا، چیای تاریق لە بەری ئەودیوەوە دەرکەوت؛ چیایەک کە گەواهی ئەوە دەدات پیاوەک بە ناوی تاریق، لەگەڵ گرووپێک لە هاوزمانێ ئەمازیغەکانی و، دەستەیەک لە عەرەبە فاتیحەکان، ڕێنگە ڕۆژێک لە ڕۆژان لە هەمان ئەو شوێنەدا وەستابن کە ئێمە ئێستە لێی وەستاوین، لە کاتێکدا ئامادەکارییان دەکرد بۆ پێینەوە بەرەو بەری ئەودیو، ڕوویان لەڕۆی ئەندەلوس دەکرد و چاویان لە فەرمانەکانی مووسای کوڕی نوسەیر، والی ئەفریقیا دەپشی، کە دواتر سولەیمانی کوڕی

عەبدولمەلیک لەی تووڕە بوو؛ چونکە ئەو بە دەستکەوت و دیلەکانەوە چووە ناو شاری دیمەشقەوە لە کاتێکدا خەلیفە وەلید لە گیانەڵادا بوو، بە ئەوەی گوێ بداتێ ویستی سولەیمان کە داوای لێکردبوو لە چوونە ناو شارەکە پەلە نەکات، تا فەتح و سەرکەوتنی سەربازی بە ناوی سەردەمە نوێیەکەی ئەوەوە تەمار بکرێت. تفوو لە پلە نزمیی فەرمانڕەوایان و چاوچنۆکییە تەسکەکانیان کە باجێکی قورسیان لە جەنگاوەرەکان سەند؛ لەبری ئەوەی ڕێزیان لە بنێن، ئاکام تاریقی کوڕی زیاد بە فەرامۆشکراوی لە کۆڵانەکانی دیمەشقدا دەسووڕایەوە، مووسای کوڕی نوسەیریش دووڕخرایەوەو گۆشەگیرکرا، بە ئەوەی تاشەبەردەکە وەک شایەتێکی هەمیشەیی بمێنێتەوە کە گەلان خۆیان مەژوو دروست دەکەن، لە کاتێکدا زۆربەی جاران فەرمانڕەوایان بەرهەمەکانی تێکدەدەن.
ژنەکەم بە تێنێکی تانۆئامێزەوە گوتی: پێدەچێت گوتارێ بەناوبانگەکەی تاریق (ئەی خەڵکینە، بە کوێ ڕادەکەن؟ دەریا لە پشتتانەوەیەو دوژمنیش لە پێشتانە…) لای ئەموییەکان هیچ دادی نەدابێت!
منیش بە دەنگێک کە گومانی لەخۆدەگرت گوتم: تاریقی ئەمازیغی دەپاک هیچ پەیوەندییەکی بەو دەقە هەڵبەستراو و دەستکردەوە نییە، کە تەنیا لە کتێبی ‘نَفْحُ الطِّیب’ی مەقێدا ناوی هێنراوە، کە کتێبێکە لە سەدەی یازدەی کۆچیدا نووسراوە.
پاشان بەردەوام بووم و گوتم: محەمەد کوڕی تاویت، ڕەحمەتی خوای لێبێت، ئەو گوتارەی تەنیا بە داشتنێکی ئەدەبیی درەنگتردانراوە کە مەژوونووسان لە سەردەمە ئیسلامییەکانی دواتردا وەک جارێک لە ڕازاندنەوەی دراماتیکی بە ئەو شێوانە دایاننراوە کە سوپاکەی تاریقی ئەمازیغی کردوونی، کە لە ڕووی سیاسییەوە لایەنگری عەرەبەکان بوو.
کۆکەم تاریق هات و لە کەرکردنەوەی کەلوپەلەکانمان یارمەتی داین؛ گوتی ئەڵێ کەشوهەوا گەرمە و پێویستە شلەمەنی زیاتر بخۆینەوە. زۆر دڵخۆش دیار بوو، لە کاتێکدا کەوتە نەوانمان و کەناری دەریاکەمان بەجێ دەهێشت و بەرەو ئەو ئۆتۆمبێلە دەڕۆیشتین کە لە شوێنی وەستانەکە ڕاگیرابوو. گوتی ئەمە بەڵای ئەوەوە گەورەترین خۆشی و دەرکەوتنی جوانین، درێژەی دایەو گوتی: لەم ڕۆژانەدا کە ئەوەم لەگەڵ ئەوە لە داستانی خۆشەویستییەکی هەقوناو و، کانیی بەختەوەرییەکی هاوئاهەنگ دەچێت، هیچ شتێک لەڵای من ناگاتە ڕۆزاماندیی ئەو تەنیا مەگەر ئەو خۆشەویستییە نەبێت کە خۆشم دەوێن.
کاتێک لەناو ئۆتۆمبێلەکەدا جێگیربووین و تاریق لە پشتی

ستەرنەکەوە دانیشت، زەردەخەنەیەکی بە کردین و گوتی بە خواردنی ژەمە ماسییەکی خۆش لە چێشتخانەی ناوخۆ بانگهێشتتان دەکەم کە لای گەشتیاران زۆر بەناوبانگە. بە دووەی نواندن پەمان خۆش بوو؛ سلفەکی لە دا و پێی بە بەنزیندا نا، ئۆتۆمبیلەکە بە ڕێگە کەناراوییەکەدا ڕۆیشت و سروە بایەکی شەدار بۆر دەموچاومان کەوت و، هەستەکی بەختەوەری لە ناخماندا دروستکرد، کەشی گشتی بە ساتەکی ئاهەنگگێڕانی سیحرئامێز گەڕەکی کە پڕ لەشادی بوو، لەوە شۆڕلە فەنکەکانی دەریا تەکەڵە بە ئاوازە میوزیکە هەمنەکان دەبوون لە ناو ئۆتۆمبیلەکەدا لەو کاتەی بە ڕێگەوە بەرەو چێشتخانەکە دەچووین.
کاتێک گەیشتینە چێشتخانەکە تاریق ئۆتۆمبیلەکەی ڕاگرت، پاشان چووینە ژوورەوە و مێزەکمان هەڵبژارد کە ڕووی لە کەنار دەریاکە بوو، ڕاستەوخۆ دەیەوانییە شینایی دەریاکە؛ ئاوە شینە لازەردییەکە بە لەشاوەکی خۆشەویستییەوە پێشوازی لەکردین و بە گەرمییەکەی خۆی دایپێشین. گارسۆنەکە لیستی خواردنەکانی پێشکەش کردین، دوای گفتوگۆیەکی کورت لە نێوان خۆماندا، داوای ژەمە ماسییەکی برژاو لەسەر خەڵووز و مەنجەڵەک (بایلا)مان کرد. ژنەکەم لە بارەی دوایین هەواڵەکانی قەیرانی شاری (سەبتە)ی داگیرکراو لە تاریقی پرسی، ئەویش لە وەڵامدا گوتی: ئەو مەغریبییانەی کە خەڵەتنرابوون، بە خاکی نیشتمانەوە، دوای ئەوەی قەبارەی ئەو ناخۆشییەی ئەوە و هەگزپەرستی ئیسپانییەکانیان بە دەرکەوت، مەغریبیش هەتیکردەوە پیاوانی ئەفریقیا و عەرەبەکانی باکووری ئەفریقیا و ئاسیا وەربگرتەوە.
منیش بە تانەکی تووڕەوە گوتم: بەداخکی زۆرەوە، مەردمنداڵان و گەنجان بە یاریپەکردنی لاپەڕە دەرکییەکان و گرووپەکانی (واتسئاپ) بەجێ هێڵران کە لە وڵاتەکی دوژمنەوە چالاکن، لە کاتێکدا پێویست بوو کە لە قاووغی خۆیاندا چوارچێوە بکرێن؛ چونکە ئەمە لەگەڵ بانگەدانەکانی بازرگانیکردن بە مرۆڤەوە لە جەنگێکی سایبەریدایە.
ژنەکەم لەبارەی قسەکانی منەوە گوتی: خەریکە هێڵی خەزان بە تەواوی نامۆنەت، سەبارەت بە کەمەڵکان و پارتە سیاسییەکانیش، کارەکانیان وەرزیەو هێڵیان لە هێنوونیکردن و هەشیارکردنەوەدا بە تەواوی نەماوە.
تەنیا سەیریم کرد و سەرم بە نیشانەی ڕازامەندی ڕاوەشاند؛ هەستم کرد کە زۆر قسەکردن لە بارەی ئەم بابەتەوە بێسوودە، چونکە ئێستە سەردەمی کردارە و لە کۆتاییدا زۆربەیی تەنیا ژاوەژاوەکە بە شەوەیەك خاڵە لاوازەکان لە بەردەم دوژمناندا دەردەخات. سەردەمەکە بە لای منەوە نەخۆش و ئەو مەگەلەی کە دوای خەیاڵ پڕاوی کەوت، بە

بیرکردنەوە لەفتاری کرد و بە خۆرایی خۆی ئامادەستی کۆمپینە دیجیتاڵییەکان کرد، بە ئاوەژوی لێ هاستی، یان ناوەڕۆکی هاستەقینە بکەنتەوە؛ ئەمەش هەمان لەفتاری مێگەلە، وەک دیاردەیەکی دەروونی و کۆمەڵایەتی کە تێیدا تاکەکان دوای کردار، یان ئەو کەسانەکە دەکەون بە بیرکردنەوەی قووڵ، یان شیکردنەوەی سەربەخۆ، گۆستاڤ لەبۆن بە ئاوبوونەوەی بیرکە و هەستەکان لەناو جەماوەر و خەڵکدا بە بڵاوبوونەوەی پەتا و مایکرۆب چواندووە.
دەنگی ژنەکەم بۆئاگەی هێنامەوە کاتێک گوتی: دەتبینم نوقمی بیرکردنەوە بوویت، بۆچی بیرکەکانت لێگەڕێ ئەمدا بڵێ ناکەیت؟
منیش بە جۆش و خرۆشەوە گوتم: (لەفتاری مێگەل)ی گۆستاڤ لەبۆنم بیرکەوتەوە لە کتێبەکەیدا (سایکۆلۆجیای جەماوەر) ئاو شیکردنەوە بەپێزی باس کردووە.
تاریق هاتە ناو باسەکەوە و گوتی: لەبۆن زۆر لێهاتوو بوو لە جەختکردنەوەی لەسەر ئاوەی کە ئاو تاکەی تەکنیکی جەماوەر دەبێت، دەکەوێتە دەخەکەوە کە لە بە هەشیی موگناتیسی دەچێت؛ چونکە هەزە عەقڵییەکانی دەکەونە ژێر کاریگەریی هاندەر، یان سەرکردەکەوە.
گارسەنەکە هات و داواکارییەکانی هێنا؛ بەنی ماسییە تازە برژاوەکە لە قاپەکانەوە دەهات و زۆرتر ئارەزووی دەکردینەوە تا بیخۆین. دەستەواژەی سەرسامبوونمان بە تامە خۆشکەی گۆییەوە و چاومان بڕرز دەکردەوە بە ئاوەی چێژ لە دیمەنی شێپڵەکان لەسەر کەنار دەریاکە وەربگرین، بەمەش چێژی خواردنەکە تەکنیکی بە جوانی دیمەنەکە دەبوو.
هێندێک لە ئارامی و هێمنی خۆم بەدەست هێنایەوە و بە ماوەیەکیش لە مێنەتی (هۆشیاریی بەدبەخت) ئزگارم بوو؛ بەیارم دا خۆم و تووڕەیی خۆم لە گفتوگۆیەکی تانئامێزدا لێگەڕێ ژنەکەم و کۆمەکەمدا بشارمەوە، لە کاتێکدا دوای ئاو ژەمە خواردنە بچێژێ، بە شێوازی باکوور خۆریکی خواردنەوەی پەرداخە گەورەکانی چای نێعنا بووین. بە گاڵتەجاڕییەوە لە تاریقم پرسی: چۆن سەیری دەخی ئێستە دەکەیت ئەی ئاو تاریقەی کە ئێندلوسی داگیرنەکرد؟ (لەگەڵ داوای لێبوردن لە نووسەری کۆچکردوو مستەفا مسناوی بە ئەوەی ناوونیشانی کەمێک چیرۆکەکەیم لە خواست).
تاریق هێندە پەکانەی تا ددانەکانی دەرکەوتن، لە کاتێکدا بە وخسارێکی پڕ لە سوپاسگوزارییەوە سەیری من و دایکی دەکرد، گوتی: بە پێچوانەوە، من (ئێندلوسم داگیرکرد) بە پێچوانەی پاوانەکەی مسناوییەوە کە باپاپشی داگیرکاریی پێشیو، بەڵام لەبەری ئاوەی بە گەرووەکەدا بپەتەوە و ووبەووی سوپای (داگیرکاران) ببێتەوە، لە گۆشەیەکی خانووە تەنکەینەکەیدا

کەنەفت دەبێت بە ئاوەی سەربازە ئەندێشەییەکانی کە لە ناوکە خورما و پاشماوەی جگەرە دروستی کردوون ڕیزبکات! من داگیرم کرد چونکە دایک و باوکەکم هەیە کە لە تەندروستی و هەزی خۆیان بەخشی تا من بخوێنم، بۆیە لە ئەندەلوس تێپەڕیم و لەو شوێنەدا نەوەستام کە غافقی لێی وەستا، چوومە ناو خاکی فەرەنسییەکان و بەشی خەم لە زانست وەرگرت، ئەوانیش پاسپۆرتە سوورەکەی خۆیانیان پێ بەخشیم و پێشوازییان لە کردم، ئەمەیش نەک لەبەر چاوە ڕەشەکانم، بەڵکە لەبەر پێویستییەک بوو کە لە ناخیاندایە.
وەک هەزەکەی تاریق منی بەدەنگ کردو زۆرلە مەترسییەکانی ڕەواندەوە و ئەوەی بیر هێنامەوە کە گەنجانێک هەن بە ئەقڵ و زانستی خۆیان وەاتی فەرەنگییەکان داگیر دەکەن و لە نەوانیاندا دەژین، وەک ئەی مەینەتی کەچەری، وەک کەسێکی کاریگەر، نەک وەک کەیلەیەک کە تاشەبەردی سیزیف لەسەر پشتی بێت.
لە ناخی خەمدا بیرم کردەوە: چەندە جیاوازی لە نێوان خەیاڵ پاڵەوانی ئەو مەگەلە هەیە، کە دوای ئەو هاندانە سیستماتیکە کەوتووە کە سکرینەکانی مۆبایل و تابلێتکان بەاوی دەکەنەوە و لە نەوان ئاواتی ئەو گەنجانەی کە بە کارامەییەکانی زانستگەلی پشبەکارانە چەکدارن، ئەوەی لە کۆتنە ناو تەڵەی کەیلایەتی هاوچەرخەوە دەیانپارێزێت؛ چونکە سیستمی سەرمایەداری ڕەژاوایی لە ڕەگەی (بەهای زیادکراو)ی مرۆڤەوە لە بازاڕدا سەیر دەکات، بەبە زانست، ڕەشنبیری، و پیشەییبوونی باڵا، ئەم سیستمە کەچەر لە مرۆڤایەتییەکەی دادماڵێت و بە تەنیا هەزکی کاری ووت دەیگەڕێت.
چەکی زانست ئەو شتەیە کە کەچەر لە پەنابەرکی ئابووریەوە بە هاوبەشکی مەعریفەیی دەگەڕێت.
کات تێپەی و ئاگەمان لە هاتنی کاتی ئاوابوونی خۆر و خلیسکانی بەرەو ئاسۆ نەبوو، کە شوێنی خۆی بە سووراییدەمەو ئەوارە جێهێشت تا ئاسمان سوور بکات و مژدەی هاتنی ئەوارە بدات. چێشتخانەکەمان بەرەو تەنجە بەجێ هێشت، کە لەوە لە یەکەک لە هەتڵەکانی گەڕەکی (مەرشان) دابەزیبووین.
خانمەک لە (سەردەمی تەکهەڕچوونی دەزووکان و گەڕانەوەی سەرچاوە و چەمکەکان) گوتی:
ئەی ئەو سوارچاکەی لە سەردەمی مانگەوە دێیت
تەمومژ پێوەندی بە تەوە نییە
ئەی ئەو باڵندەیەی لە فراوانی شادیدا دەفڕیت
خەم لە تە نایەتەوە
ئەی ئەو سوارچاکەی لە خەڵەمێشی نەبوونەوە زیندوو بوویتەوە
خۆشویستی هیچ مەژوویەکی نییەو

پاشەکشەکردن لە جەنگیش نەکەردەنییە...
شەی خۆشەویستی بەردەوامە.. تا ژیان بەردەوام بێت و
زمانی شانازیش کز نابێت.. چونکە کات فەری کردم کە خۆشەویستی
بەردەواميە
لە وەڵامدانەوە پەلەم نەکرد، پاشان بە تەنکی هەمن گوتم:
لە نێوان واقیع و ڕەمانسیەتدا دەزوویەکی تەنک هەیە و ئەمە
هەمیشە پێویستمان بە قووڵاییەکی ویژدانی و خەیاڵێکی سەرکەش بە
گەیشتن بەوەی دەماندەوێت؛ چونکە هەموو پرۆژە مرۆییەکان بە بیرکە
و تەوانینکی دیاریکراو دەست پێ دەکەن و پێویستمان بە زانست و
توانای دەزینەوەی ڕێبازێکی ڕێکخراو هەیە، تا ئەنجامێکی جێی
ڕەزامەندی بەدەست بهێنین.
لە باڵکۆنی ئەو جێگەیە دانیشتبووم کە لە هەتڵەکە گرتبوومان؛
کەشوهەوا مامناوەند بوو، مانگی تەواو بە ئاسمانی تەنجەوە
دەدرەوشایەوە. (مریەم)ی ژنم و (تاریق)ی کوڕم لە هۆڵ بچووکەکە
دانیشتبوون و لە کەناڵە بیانییەکانەوە بەدواداچوونیان بە دوایین
گەڵانکارییەکانی ڕووداوەکانی سەبتەی داگیرکراو دەکرد. دەمزانی
ئەوان شتێک نابیسن کە دەخڵیشیان بکات، بەڵام ئەو شتە دەنیاییەی کە
ئێم کەناڵانە ناتوانن بە ئاسانی بەسەریدا تێپەڕن، ئەوەیە کە
جیهان بەی دەرکەوتووە ئیسپانیا تا ئێستەیش لە سەردەمی جیهانگیری
و ڕەزگرتن لە مافەکانی مرۆڤدا، دوو شاری مەغریبی و بیست و سێ
دوورگەی داگیرکردووە.
بەوایەکم هەبوو لە کاتێکدا فنجانە قاوەکەم دەخواردەوە و لە نێوان
پەنجەکانمدا جگەرەیەک دەسووتا، کە کەموکوڕییەک لە ڕەگ و
ڕەسەنایەتی وڵاتدا هەیە. (سەرەڕای ئەوەی پێش چل ساڵ وازم لە
جگەرەکەشان هێنابوو؛ بەڵام داوای لێبوردنم لە ژنەکەم و کوڕەکەم
کرد و دوو جگەرەم بە قەست کێشی؛ چونکە هەستم بە تووڕەیی دەکرد و
پێویستم بە هەکارێک بوو بە دەرکردنی ئەو وزە و گوشارە گەورەیەی
کە لە ناخمدا دەکوڵا).
خانمەکە کە لە سەردەمی (هەشاریی بەدبەخت)ەوە هاتبوو، گوتی:
نەوەی کەمتیارەکان قیبلەنومایان لە ون بووە و لە ناو تەمومژی
کەچەریەتی و دابەراندا هێندە قووڵ بوونەتەوە، کە هێندەکیان لە
بەردەم میدیاکانی فەرەنگیدا قسەی خراپ دژ بە وڵاتەکەیان دەکەن و
وادەزانن کە ئەوانە هاوسەزییان لەگەڵدا دەنوێنن. ئەوەی جێی
پەکەنینە ئەوەیە کە میدیاکانیان و تەواوی هاووڵاتیانیان بە
دەفتەرەکانی مەژوو گەڵاوێزەو بە ناو ڕووداوەکاندا دەگەڕێن و
وەسیەتەکانی ئازابەڵای دایکیان دووبارە دەکەنەوە. وادیارە نەوەی
کەمتیارەکان مەژووی وڵاتەکەی خۆیان نەخوێندووەتەوە و شەی (وادی

لەبەن)یان لە ناوچەی تیسە فەرامەش کردووە، کە سوپاکانی سوڵتان سەعدی ئەبوو محەمەد عەبدوڵا ئەلغالیب، وەک سوپاکەی حەسەن پاشای کوڕی خەیرەدین بەربەرۆسی عوسمانی والی جەزائیریان دایوە، کە وای دەزانی دوای تیرۆرکردنی محەمەد شێخی سەعدی مەغریب بووە بە پارووێکی ئاسان و لە وانەو پەندی (وادی مەخازن) نەگەیشتن کە لەسەر کەناراوەکانیدا خەیاڵەکانی ئیمپراتۆریەتی پورتوگال لەژێر سمکانی ئەسپەکانی مەنسووری زێیندا هەپرووین بە هەپروون بوون. ئەم نەوێیەی کە لە دەگوێیشەی خەی دابڕاوە، ئەوەی فەرامەش کردووە کە چەن یووسفی کوڕی تاشفین لەگەڵ سوارچاکەکانیدا هات تا لە شەڕی (زەلاقە) تەختی قەشتالە بلەرزێنێت و کەوتنی ئەندەلوسی بە چەندان سەدە دوابخات و چەن یەعقووب مەنسووری موەحیدی لە شەڕی هەمیشەیی (ئەرک)دا لووتبەرزیی ئەلفەنسەی هەشتەمی لەناوبرد و هەزی داگیرکەرانی لە ناو ماڵی خەیاندا تەکشکاند. ئەوانە ئیدی ئەوەیان بیر نایەتەوە چەن مەریسکە دەرکراوەکان بە سەرکردایەتی (خانمی ئازاد) وەرانکاریی تەتوانیایان بە قەڵایەکی خەباتی دەریایی گەڕی کە کەشتیگەلە ئەژاوایەکان لە گەرووی جەبەل تاریق لەیان دەترسان و دەلەرزین و ئەوەشیان بیر نییە چەن چیاکانی لادەکان بەهەی غازە کیمیاییەکان و جەنگە پیسەکانیانەوە بوون بە گەستان. ئەوەیان لەبیر نییە کە ئەم نیشتمانە داوای هاوسەزی لە پایتەختە فەرەنگییەکان ناکات، بەکە شکۆمەندییەکەی بە هەی خوێنی شەهیدان و ئیرادەی سوارچاکە ئازادەکان و خەباگریی نەتەوێیەک دروست بووە کە لە بەربەریانی مەژووەوە چەمانەوە نەت دەکاتەوە.

گوتارەکەی خانمی (هەشیاریی بەدبەخت) مەشکی گەژکردم و هەستی ناخی وروژاندم و ویستی شتێک بکەم، یان چەندان شتی دروست کرد تا گوتارە بەهەز و قووڵەکەی بەاوبەتەوە. لەپڕ پرسیارێکی کوتوپڕ هەرشی بە هەنام: دەبەت کە بەت ئەم خانمی سەردەمی هەشیاریی بەدبەختە کە قسەکانی لە گوللەی تەپ دەچەت بە بەئاگاهێنانەوەی ئەوانەی لەناو هەنگویندا نوستوون؟ ئایە ئەو خانمە ئازادە هاوسەری مەنزڕییە، یان زێنەبی نەفزاوییەی هاوسەری کوڕی تاشفینە، یان خەناسەی کچی بەکار ژنی مەولای ئیسماعیڵە، یان دەنگە فاتیمەی فەهری، یان کەنزەی ئەورابی بەت، یان دەنگە سورەیا شەویش بەت؟

ناتوانم وەڵام بدەمەوە، بەڵام دەڵێم: ئەو هەموو ئەم ژنە مەزنانەیە، مەزنییش تەنیا بە خوای تاك و تەنیا و بەدەستەاتە! هەستم بە وروژمی گەرمیەکی سەیر لەناخمدا کرد، گوتە بەناوبانگەکەی غەزالیم بیرکەوتەوە: ناتوانرێت لەو جوانتر دابهێنرێت کە داهێنراوە، لەبەر خەمەو گوتم: ئەمە واقیعەکە ناتوانین هیچی لەگەە بکەین تەنیا ئەوە نەبەت کە ئاشتەوایی لەگەە

بکەین و بۆ ئەنجامەکانی قایل بین.
بەهام زۆری نەخایاند دەنگەکم بیست کە لە سەرتاوە پێم وابوو ناخۆشە، بەهام تا دەهات بەرزتر دەبووەوە؛ سەرچاوەکەی دیار نەبوو، دەیگوت: ئەی ئەوانەی لەسەر سەنگمان دانیشتوون، ئەی ئەوانەی زەردەخەنەتان لەسەر لەوارەکانمان تیژر کرد و گەگەکانتان پێ لە مین و بزماری تیژ کردین، ئەی ئەوانەی تەوی شکانتان لە دەماندا چاند و ئاواتەکانتان مەمیا کردین، ئەی دزەکانی شادی، چی شتێکتان ماوە لەسەرمان تاقیتان نەکردبێتەوە؟ چیتان ماوە بەرانبەر بە ئێمە نەتانکردبێت؟ ئێمە چەندان جار سەتەمگەلی ئەوەمان چێشت، چەندان شەوازی جۆراوجۆری ئێشکەنجەدانی ئەوەمان بینی؛ دەمتان بەستین، سزای بەدەنگی هەمیشەییتان بەسەر زمانەکاندا سەپاند. ئەی ئەوانەی لەسەر سنگمان دانیشتوون، ئێمە ئەمڕۆ هەوای گۆڕانکاری و چارەسەر هەڵدەمژین، چونکە جەستە گۆڕە بووە و کراسەکە تەسک بووەتەوە و ئارامگرتنیش ئیدی نەبووە بە کلیل بۆ ڕزگاربوون؛ چونکە ڕزگار

کتێب\ چیرۆکی منارەکان.. خەونەکەی دارا.. وەرگێڕانی: موکەرەم ڕەشید تاڵەبانی

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن..

Mukaram_XawnDownload

کتێب\ غەریب شێدا.. نووسینی:

لیـــر مـنتـف.. وـرگـرانـــی: د. عـدنـان حـقـی و مـوکـرـم رـشـیـد تاـبانی

بـ خـونـدنـوـی ئـم کتـبـ کـلـیـکـی ئـرـ بـکـن..

Mukaram_AdnanHaqiDownload

کتـب\ رـهـ.. کـ بـرـهـمی شیـعری موکـرـم رـشید تاـبانی

بـ خـونـدنـوـی ئـم کتـبـ کـلـیـکـی ئـرـ بـکـن..

MukaramTalabani_RahelDownload

کتـب\ دـسـتـووری شیـکـردنـوـ لـ زمانی کوردیدا.. موکـرـم رـشید تاـبانی

بـ خـونـدنـوـی ئـم کتـبـکـلـیـکـی ئـرـ بـکـن..

MukaramRashidTalabani_DastwrDownload

لەدایکبووون و مردنی عائیشە.. شیعری: عەبدولوەهاب بەیاتی- و: موکەرەم هەشید تاهیر بانی

لە بارەی سرووت و ڕووەسمی ئەفسوونگەری کە بە نووسینی بزماری لەسەر تابلۆکانی نەینەواو نەخشێنراون

شیعری: عەبدولوەهاب بەیاتی

موکەرەم هەشید تاهیر بانی

کردوویەتی بە کوردی

(1)

ئاشوور پانیپاڵ خۆشی ویستم
بۆ ئەو ئەوینەیشم شارۆکی دروست کردو شووڕەی لە چوار دەوری کۆشا
هەتاوی کۆت و زنجیر کردو
ئاگرو کێلەو دیل و فوراتی ڕووباری بەهەشت
هەمووی لە پێش خۆی دان بۆ لای شار
خۆشی ویستم و نیوەی دڵی
لە بنەوەی بیری جیهانی جادوو لێ کراو
دیل بوو
سەرگەردەکان دەیخۆن
گەردەلوولێك و پاچێك بوو بە دەستی چارەنووسەوە
بەسەر کەللەسەری پاشاگەل و
قەڵا و شارەکانیدا دەکۆشا
خۆشی ویستم بەڵام ئاخ من
ئەوم خۆش نەدەویست بۆیە درەختەکان مردن
فوراتی ڕووباری بەهەشتیش وشکی کرد
شارەکەو
ئاگرو ڕووەسمە جادوو لێ کراوەکان
بزربوون و
کەڵەبابەکی لەبەرد دروستکراو شوێنی گرتنەوە
کاتێك شەڕەسواری ئاسن بەسەر پشتی ئەسپی باوبڕانەوە
لە وڵاتی مەرگ دەگەڕایەوە
کەڵەبابەکە دەیقووقاند
لە شارەکانی جادوویی و
لە تەلیسمەکانی قەشەکان

لە پەرستگەکانی ئەوین
بە دوای ڕوخسارو کەزییەکانمدا دەگەڕا
چاوەڕێی دەکرد
لە بنەوەی بیری جیهانی جادوو لێ کراو
لە دایك بم
مامزێك بم دوای گالیسکەکانی دوورخراوی بکەوم لە ئاشوور
(2)
دەڵال لە بازاڕی کۆیلە دەمفرۆشت و منیش تووشی نەخۆشیی ئەوینم
خەون بە مێخەکی سووری باخچەکانی فوراتەوە دەبینم
جەستەی پڕ لە مەرگ و ژیانی داپۆشیوم
قیژەی باڵندەیەکی دڵندە لە قووڵاییدا دەمرێت
خۆی دەکوژێت و دەنووکی لە جەستەی شتەکان دەچەقێنێت
(3)
جادووگەر و شاعیر و جەنگاوەر خۆشیان ویستم
قوربانیی پێشکەش کرد… پەیکەربەندییەکی دروست کرد
نزاکانی خۆی و
جووڵەکانی با و ئەستێرەکان و
بڕنی خۆشی
تێدا تێمارکرد
ناوی گوڵەکانی وڵاتە دوورەکەمی تێدا تێمارکرد
لەسەر گۆڕەم گریا و خوینی منداڵێکی هەرزەکاری سەربڕاوی بەسەردا
پرژاندم
ماچی کردم منیش بە بازوویەوە ڕووت بووم و دەمقیژاند
هەردوو چاویان دەرهێنا
ئاشوور پانیپال
لە هێڵی ئاوێنەکان چاوەڕێی دەکردن
دڵنی شانە دەکردو نغرۆی ڕوناکی بووبوو
(4)
کەنیزەیەك بووم لە بازاڕاندا دەفرۆشرام
لە شارەکانی ڕۆژهەڵات کە گەردەلوول ڕووی تێ کردوون
چاوەڕێی بەرەژان دەکەم
(5)
بێ گالیسکەکانی دوورخرانەوە لە ئاشوور
بێ شای جیهان، بێ هەتاو و بێ گوڵە گەنمە سەوزەکان
بێ باڵندە پیرۆزە بەندکراوەکە
لە جیهانی ژێرەوە لە ژێر بنەوەی ئەم چیا جادوو لێ کراوە
بێ ئاگرو بێ سرووتەکان

بۆ جەستەی زەوی کە لەژێر ماچەکانی هاویندا زیندوو دەبێتەوە
بۆ فورات
شۆنەواری قامچیی کۆیلایەتی
لە وێاتی خواوەندو
لە وێاتی مرۆڤ
هەڵدەگرم
لە چامەکانی شیعر و لە تابلۆکاندا
بە دوای (تەممووز)دا دەگەڕێم
لە ئاوارەییمدا
چەپکێك لە مێخەکی سوور دەبەستم
تریفەی مانگی سوور لە ئاشوور ێوخسار و هەردوو دەستم ێەنگ دەکات و
کۆکەیش دادەپۆشێت
کۆمم سوور هەڵگەڕاو خوێن لە دەمارەکانمدا کەوتە ڕێ
بە وشەگەلی جادوویی ێەشی جەستەی مردووی سروشتی و ێەگەکانی زیندوو
کردەوەو
هەورگەل و بروسکەکانی تەقاندەوە
ئاسمانی شەوی جیهان گرماندی و بروسکەی داو گوێی باراند
دەستی با پرچی شانەکردم و پاساریيەکی برسی بە دەوری هەردوو
مەمکمدا خولایەوە
لە سەر جەستەی تۆقیوم نیشتەوە
لەناو باخچەی خەون بینیندا بەدوای یاقووت و
ئاگرو کانیدا دەگەڕا
گوتی،
خەریك بووم
پاساریيەکەم
لەخێم و لە کەزییەکانم دوورەخستەوە
ئەی درەختی سەروەکە
ئەی عشتار
خواوەندی دایك و کەشی ساماێ و باران
ئەی ئەوەی لە خوێنی زەمین و
لە گریانی (تەممووز)
لەسەر فورات لەدایك بووین
با ئەم شەو جلی شوانان لەبەر بکەین و
بەناو ئەم چیایانەدا هەڵێین
بەڕام قسەکانی تەواو نەکرد
چونکە سەربازەکان
خێی و سەری بۆاویان

پێشیل کرد
لەناو گوێچکە ماسییەکدا لەگەڵ زیخ و چەوو ووناکی و
ماسیی زیوین و گژوگیادا
لە بنەوەی ووباری ئەستێرەیەکی چێدا دەنووم
لە ناو تابلۆکاندا
پێشبینییەك تێماردەکەم مەتەڵی گەوهەری مەرگ و هیولا بەزێن
هەدەهێنێت
تاقێنەر و جوان لە ئامێزدەگرم
لەسەر کەنار
بازێك دەبینم بەسەر ئاسکێکەوەیە
ئاشوور پانیپال دەبینم
لەناو نێزەکەیدا هەتاوی ئاوابوون دەوەشێنێت
دیلەکان بە سێدارەکانەوەن
بە تاریکایی دەمەوئێوارەی تاقێنەرەوە هەواسراون
قەشەیەکیش نوێژ دەخوێنێت:
خوای سەربازەکان
ئەرمیای پێغەمبەر ـ گوتی
بەم شێوەیە ڵڵ بە فەرماندەگەل و
میرەکان دەدەم سەرخۆش ببن و تا هەتایە بنووں
خوای سەربازەکان وادەڵێت
من بۆ مەرگم چی بڵێم لە کاتێکدا خەم دیل و کێلەم؟
ئەی چارەنووس چی شاردووەتەوە؟
ئەم شەو لەژێر پێی ئەو دێندەیەدا
کە لە دەروازەی نەزانراودا ڕاکشاوە

سەرچاوە:
عبدالوهاب البیاتی ـ اعمال الشعریه ـ 2، ل 264-268 .

بەرسیلۆس زەکەریا تامر و:

موکەڕەم ەشید تاەبانی

چیرۆکی منداڵان...

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن .....

شیعر – دوایەمین پەیڤی مانگ – موکەڕەم ەشید تاەبانی

دوایەمین پەیڤی مانگ

- موکەڕەم ەشید تالەَبانی
- بابەت: شیعر بە)کوردی عەرەبی(–
- تیراژ:) 055 (دانە
- نرخ:) 0555 (دینار
- چاپخانەی شەهاب هەولێر –

9506 هەولێر هەرێمی کوردستان. – / * ژمارەی سپاردن 956

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن .....

چۆن بە پێنج ڕۆژ دەبیت بە کورد؟ … مەروان عەلی… و: موکەڕەم ەشید تاەبانی

چۆن بە پێنج ڕۆژ دەبیت بە کورد؟
نووسین: مەروان عەیل

و: موکەرەم هەشید تاهیانی

بەخوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ...

دیوانی: گۆرانیەوەی تاك
نووسینی: موئەییەد هاوی و: موکەرەم هەشید تاهیانی

بەخوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ...

خەمنامەی ساقی ئیراق ... خەزەل ماجدی ... و: موکەرەم هەشید تاهیانی

دیوانی خەمنامەی ساقی...
شیعری: خەزەل ماجدی
و: موکەرەم هەشید تاهیانی

بە خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن.....

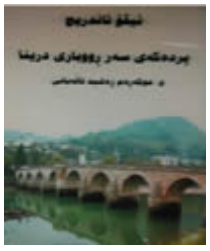
ڕۆمان – چاوزار ... موکڕم ڕەشید تاڵەبانی

بۆ خوێندنەوەی ئەم ڕۆمانە کلیکی ئێرە بکەن...

ڕۆمان: پەردەکەی سەر ڕووباری دریناـــــا ... ئیڤۆ ئانـــــدریچ... وەرگێڕانـــی مـــوکڕم ڕەشیـــد تاڵەبانی

ئەم نووسەرە لە ١٩٦١ خەڵاتی (نۆبڵی)ی لەوێدا وەرگرتووە...

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ...

□□هـ□□ ... کـ□ بـ□رهـ□مـــــی شیعـــــری موکـ□□□م □□شید تـا□□ بـا نی

بـ□ خـو□ندنـ□وەی ئـ□م کتـ□بـ□ کـلیکی ئـ□ر□بکـ□ن ....